

Pod policejní ochranou

Mečislav Borák

(Vyšlo v polštině:) Pod opieką policji, *Kalendarz Śląski*, 34/1998, s. 138-139.

Otázka vrácení majetku polských organizací a spolků zabaveného po válce československým státem nebyla přes četné přísliby z vládních kruhů dosud uspokojivě dořešena a zdá se, že hned tak ani nebude. Čas čekání si tak můžeme zpestřit aspoň připomínkou historických okolností, za nichž k "likvidaci" polského majetku došlo. Přiblíží nám je dva dopisy, které jsem nedávno našel v Archivu ministerstva vnitra České republiky v Brně-Kanicích (zespól zbiorowy A 2/1, nr inv. 479, k. 33).

První dopis je ze 29. prosince 1953 a byl určen náčelníkovi vnitřní správy ministerstva vnitra. Podřízení mu podávají zprávu "ve věci provedení usnesení politického sekretariátu" na téma "PZKO a majetek bývalých polských spolků". O jaký politický sekretariát šlo snad není ani třeba vysvětlovat, po únoru 1948 téměř vše v této zemi řídil aparát ÚV KSČ. Jeho politická rozhodnutí realizoval aparát národních výborů a dalších státních institucí a společenských organizací, samozřejmě pod vedením a přísnou kontrolou policejních orgánů.

Politický sekretariát tedy o majetku polských spolků rozhodl a ministerstvo vnitra dne 12. listopadu 1953 uložilo referentovi pro vnitřní věci Krajského národního výboru (KNV) v Ostravě tři úkoly. Měl provést likvidaci majetku bývalých polských spolků na Těšínsku podle návrhu rady KNV v Ostravě, tj. uskutečnit převod tohoto majetku na stát. Dále měl připravit přeměnu dosavadního spolku PZKO na dobrovolnou organizaci ve smyslu zákona č. 68/1951 Sb. a zajistit schválení nového organizačního řádu PZKO. Posledním úkolem bylo navrhnout soudruhy Josefa Mrozka a B. Goje do funkcí předsedy a tajemníka PZKO.

Od onoho příkazu uplynulo už sedm týdnů a výsledky se zřejmě ještě nedostavily, takže pracovníci ministerstva vnitra na svou omluvu dodávají: "Jak k dokončení likvidace majetku bývalých polských spolků, tak i k přeměně PZKO na

dobrovolnou organizaci je třeba určitého časového údobí vzhledem k vysoce politické povaze těchto otázek."

O měsíc později si nadřízení vyžádali novou "informaci o průběhu provádění některých opatření", kterou jim poskytl přípis ze 26. ledna 1954. Likvidátoři se už mohli pochlubit prvními konkrétními úspěchy. V Ostravě byla vytvořena zvláštní komise pro likvidaci majetku bývalých polských spolků, složená ze zástupců KNV Ostrava (soudruzi Špuk a Kadura), Krajského akčního výboru Národní fronty (s. Štefková) a zástupců PZKO (soudruzi Goj a Šurman). Komise měla celou akci koordinovat a rozhodovat o případných potížích, pokud by se vyskytly.

KNV nařídil okresním národním výborům, aby 15. ledna 1954 začaly provádět majetkovou likvidaci polských spolků s tím, že bude ukončena do 31. března 1954. V první etapě měl být likvidován majetek Macierze Szkolnej, zejména její nemovitosti (školní budovy a zahrady), jež měly být převedeny na stát. Postupně měla likvidace pokračovat převodem dalších nemovitostí na místní národní výbory.

Organizátoři této akce vymysleli působivý trik, aby získali pro své cíle podporu veřejnosti, a nelitovali ani nutných finančních výloh. Chtěli ukázat, že původní polští vlastníci se o svůj majetek neuměli ani pořádně postarat, takže hodný strýček stát musel vzít záležitost do vlastních rukou. V dopise se o tom praví: "Pro opravy budov byly uvolněny potřebné částky a s opravami se hned začne. Bude to působivý propagační prostředek na členstvo bývalých polských spolků a členstvo PZKO."

O přeměně PZKO se v dopise uvádí, že se již tvoří nový organizační řád, který bude prostřednictvím KNV předložen ke schválení ministerstvu vnitra. Počítá se s tím, že do funkce předsedy bude navržen J. Mrozek a do funkce tajemníka B. Goj. Nové PZKO mělo být využito i v přesvědčovací kampani ohledně likvidace majetku polských spolků, jak o tom svědčí zmínka v dopise: "Vedení PZKO použije konání valných hromad jednotlivých skupin PZKO k propagační a přesvědčovací kampani o výhodách nového uspořádání."

Víc dokumentů k této záležitosti jsem v policejním archivu zatím nenašel, i když tam nepochybně budou některé další, jež by mohly doplnit materiály ze státních archivů. Jak to s polským majetkem nakonec dopadlo, je ale stejně všeobecně známo, takže si raději počkáme, zda něco změní blízká budoucnost.